บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 ราย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร
ตอนที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร การมีตำแหน่งทางสังคม ประสบการณ์ในการทำนา ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวนการเข้ารับการฝึกอบรมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ขนาดพื้นที่ทำนาทั้งหมด การถือครองพื้นที่ทำนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนา ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว รายได้จากการทำนา รายจ่ายจากการทำนา แหล่งเงินทุนในการทำนา ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ และแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลในตารางที่ 4.1-4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

n= 120

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
1. เพศ						
ชาย	94	78.3				
หญิง	26	21.7				
2. อายุ (ปี)			43	58	49.97	4.931
< 46	28	23.3				
46 – 50	36	30.0				
51 – 55	38	31.7				
> 55	18	15.0				
3. ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา	104	86.7				
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	16	13.3				
4. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร						
ไม่เป็น	0	0.0				
เป็น **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**	120	100.0				
กลุ่มเกษตรกร	48	24.7				
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	18	9.3				
กลุ่มลูกค้า ธกส.	112	57.8				
กลุ่มลูกค้าสหกรณ์	16	8.2				
5. การมีตำแหน่งทางสังคม						
ไม่มี	43	35.8				
มี **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**	77	64.2				
กำนัน	24	20.0				
ผู้ใหญ่บ้าน	6	5.0				
อบต.	37	30.9				
ประธาน/กรรมการกลุ่มศูนย์ข้าว	10	8.3				
6. ประสบการณ์ในการทำนา (ปี)			20	50	29.88	7.884
< 31	74	61.6				
31-40	38	31.7				
41-50	8	6.7				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 120

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
7. ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ปี)			2	8	4.50	2.823
2	66	55.0				
3-4	0	0.0				
5-6	16	13.3				
7-8	38	31.7				
8. จำนวนการเข้ารับการฝึกอบรมกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ครั้ง)			12	48	25.50	12.944
11-20	66	55.0				
21-30	0	0.0				
31-40	40	33.3				
41-50	14	11.7				
9. ขนาดพื้นที่ทำนาทั้งหมด (ไร่)			15	100	46.00	26.502
< 26	30	25.0				
26-50	36	30.0				
51-75	22	18.4				
76-100	32	26.6				
10. การถือครองพื้นที่ทำนา						
ของตนเองทั้งหมด	66	55.0				
ของตนเองบางส่วนและเช่าบางส่วน	14	11.7				
เช่าทั้งหมด	32	26.7				
อื่นๆ ได้แก่ ของญาติพี่น้อง	8	6.6				
11. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ราย)			2	4	2.71	0.872
2	68	56.7				
3	19	15.8				
4	33	27.5				
12. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนา (ราย)			2	4	2.30	0.565
2	90	75.0				
3	24	20.0				
4	6	5.0				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 120

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
13. ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวต่อกิโลกรัม(บาท)						
8	120	100.0				
14. รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว (บาท)			10,000	150,000	26,800	21,927
< 50,001	68	56.7				
50,001-100,000	19	15.8				
100,001-150,000	63	27.5				
15. รายได้จากการทำนา (บาท)			10,000	150,000	90,000	77,001
< 50,001	90	75.0				
50,001-100,000	24	20.0				
100,001-150,000	6	5.0				
16. รายจ่ายจากการทำนา (บาท)			10,000	100,000	70,000	42,000
< 50,001	102	85.0				
50,001-100,000	18	15.0				
17. แหล่งเงินทุนในการทำนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
เงินทุนของตนเอง	20	4.8				
ธ.ก.ส	120	28.6				
ยืมญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	8	1.9				
นายทุน	62	14.8				
สหกรณ์การเกษตร	104	24.8				
อื่นๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน	106	25.2				

จากตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า

เพศ เกษตรกรร้อยละ 78.3 เป็นเพศชาย รองลงมา ร้อยละ 21.7 เป็นเพศหญิง

อายุ เกษตรกรร้อยละ 31.7 มีอายุ 51-55 ปี รองลงมา ร้อยละ 30.0 มีอายุระหว่าง 46-50 ปี ร้อยละ 23.3 มีอายุน้อยกว่า 46 ปี และร้อยละ 15.0 มีอายุ มากกว่า 55 ปี โดยเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 49.97 ปี ต่ำสุด 43 ปี และสูงสุด 58 ปี

ระดับการศึกษา เกษตรกรร้อยละ 86.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 13.3 จบการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 100.0 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยร้อยละ 57.8 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) รองลงมา ร้อยละ 24.7 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 9.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และร้อยละ 8.2 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าสหกรณ์

การมีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรร้อยละ 64.2 มีตำแหน่งทางสังคม โดยร้อยละ 30.9 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รองลงมา ร้อยละ 20.0 เป็นกำนัน ร้อยละ 8.3 เป็นประธาน/ กรรมการกลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน และร้อยละ 5.0 เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ประสบการณ์ในการทำนา เกษตรกรร้อยละ 61.6 มีประสบการณ์ในการทำนาน้อยกว่า 31 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.7 มีประสบการณ์ในการทำนาระหว่าง 31-40 ปี และร้อยละ 6.7 มีประสบการณ์ในการทำนาระหว่าง 41-50 ปี โดยมีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 29.88 ปี ต่ำสุด 20 ปี และสูงสุด 50 ปี

ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรร้อยละ 55.0 มีประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว 2 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.7 มีประสบการณ์ 7-8 ปี และร้อยละ 13.3 มีประสบการณ์ 5-6 ปี โดยมีประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 4.50 ปี ต่ำสุด 2 ปี และสูงสุด 8 ปี

จำนวนการเข้ารับการฝึกอบรมกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 55.0 มีการเข้ารับการฝึกอบรมกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร 11-20 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีการเข้ารับการอบรม 31 – 40 ครั้ง และร้อยละ 11.7 มีการเข้ารับการฝึกอบรม 41-50 ครั้ง โดยมีการเข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 25.50 ครั้ง ต่ำสุด 12 ครั้ง และสูงสุด 48 ครั้ง

ขนาดพื้นที่ทำนาทั้งหมด เกษตรกรร้อยละ 30.0 มีขนาดพื้นที่ทำนา 26-50 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 26.6 มีพื้นที่ทำนา 76-100 ไร่ ร้อยละ 25.0 มีพื้นที่ทำนาน้อยกว่า 26 ไร่ และร้อยละ 18.4 มีพื้นที่ทำนา 51-75 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 46.0 ไร่ ต่ำสุด 15 ไร่ และสูงสุด 100 ไร่

การถือครองพื้นที่ทำนา เกษตรกรร้อยละ 55.0 มีพื้นที่ทำนาเป็นของตนเองทั้งหมด รองลงมา ร้อยละ 26.7 มีพื้นที่ทำนาเช่าทั้งหมด ร้อยละ 11.7 มีพื้นที่ทำนาเป็นของตนเองและเช่าบางส่วน และร้อยละ 6.6 มีพื้นที่ทำนาเป็นของญาติพี่น้อง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 56.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 27.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน และร้อยละ 15.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.71 คน ต่ำสุด 2 คน และสูงสุด 4 คน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนา เกษตรกรร้อยละ 75.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนา 2 คน รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีจำนวนสมาชิก 3 คน และร้อยละ 5.0 มีจำนวนสมาชิก 4 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนาเฉลี่ย 2.30 คน ต่ำสุด 2 คน และสูงสุด 4 คน

ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100.0 ขายเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ในราคากิโลกรัมละ 8 บาท

รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.7 มีรายได้น้อยกว่า 50,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 27.5 มีรายได้ระหว่าง 100,001-150,000 บาท เกษตรกรเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 15.8 มีรายได้ 50,001-100,000 บาท โดยมีรายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 26,800 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท และสูงสุด 150,000 บาท

รายได้จากการทำนา เกษตรกรร้อยละ 75.0 มีรายได้จากการทำนาน้อยกว่า 50,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีรายได้ระหว่าง 50,001-100,000 บาท เกษตรกรเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 5.0 มีรายได้ระหว่าง 100,001-150,000 บาท โดยมีรายได้จากการทำนาเฉลี่ย 90,000 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท และสูงสุด 150,000 บาท

รายจ่ายจากการทำนา เกษตรกรร้อยละ 85.0 มีรายจ่ายจากการทำนา น้อยกว่า 50,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 15.0 มีรายจ่ายระหว่าง 50,001- 100,000 บาท โดยมีรายจ่ายในการทำนาเฉลี่ย 70,000 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท และสูงสุด 100,000 บาท

แหล่งเงินทุนในการทำนา เกษตรกรร้อยละ 28.6 มีแหล่งเงินทุนในการทำนาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รองลงมา ร้อยละ 25.2 มีแหล่งเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 24.8 จากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 14.8 จากนายทุน ร้อยละ 4.8 จากเงินทุนของตนเอง และร้อยละ 1.9 และ ยืมจากญาติพี่น้อง/ เพื่อนบ้าน

ตารางที่ 4.2 ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรจากแหล่งต่างๆ

n = 120

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
วิทยุ	0 (0.0)	0 (0.0)	74 (61.7)	10 (8.3)	36 (30.0)	3.68 (0.911)	มาก
โทรทัศน์	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
หนังสือพิมพ์	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
วารสาร	0 (0.0)	0 (0.0)	72 (60.0)	12 (10.0)	36 (30.0)	3.70 (0.900)	มาก
เพื่อนบ้าน	6 (5.0)	0 (0.0)	72 (60.0)	6 (5.0)	36 (30.0)	3.55 (1.082)	มาก
พ่อแม่/ ญาติพี่น้อง	0 (0.0)	8 (6.7)	8 (6.7)	104 (86.7)	0 (0.0)	3.80 (0.541)	มาก
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล/อำเภอ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก
นักวิชาการส่งเสริม การเกษตรระดับจังหวัด	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
เจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	4.00 (0.00)	มาก
เจ้าหน้าที่ราชการหน่วยงานอื่น ธกส. และ กศน.	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก
หน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก
รวมเฉลี่ย						**3.99 (0.433)**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ ของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99)

เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดของแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับความรู้ระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.30) มี 4 แหล่ง ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ราชการหน่วยงานอื่น เช่น การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับความรู้ระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00) มี 4 แหล่ง ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล/อำเภอ เจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร

รองลงมา แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับความรู้ระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยของค่าเฉลี่ย ได้แก่ พ่อแม่/ญาติพี่น้อง ($\overline{X}$ = 3.80) วารสาร ($\overline{X}$ = 3.70) วิทยุ ($\overline{X}$ = 3.68) และ เพื่อนบ้าน ($\overline{X}$ = 3.55) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ระดับแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนของเกษตรกร

n = 120

ประเด็น	ระดับแรงจูงใจ					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
ทำให้ได้รับผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก
ทำให้มีเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	78 (65.0)	42 (35.0)	4.35 (0.485)	มากที่สุด
เมล็ดพันธุ์ข้าวขายได้ราคาดีกว่าข้าวเปลือก	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (6.7)	112 (93.3)	0 (0.0)	3.93 (0.252)	มาก
การได้รับเกียรติยกย่องด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (5.0)	78 (65.0)	36 (30.0)	4.25 (0.541)	มากที่สุด
ทำให้เป็นที่ยอมรับของเกษตรกร	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (6.7)	112 (93.3)	0 (0.0)	3.93 (0.252)	มาก
การเป็นผู้นำในการทำนา	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	0 (0.0)	3.60 (0.920)	มาก
การได้รับความภาค ภูมิใจในการทำงาน	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (5.0)	78 (65.0)	36 (30.0)	4.25 (0.541)	มากที่สุด
การเป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (6.7)	112 (93.3)	0 (0.0)	3.93 (0.252)	มาก
การเป็นแหล่งกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวสู่ชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (6.7)	112 (93.3)	0 (0.0)	3.93 (0.252)	มาก
วิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่ยุ่งยากกว่าการทำนาทั่วไป	0 (0.0)	84 (70.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	36 (30.0)	2.90 (1.380)	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						**3.90 (0.480)**	**มาก**

ตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาระดับแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนของเกษตรกร พบว่า ประเด็นที่มีระดับแรงจูงใจมากที่สุด รวม 3 ประเด็น ได้แก่ ทำให้มีเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ($\overline{X}$ = 4.35) รองลงมา ได้แก่ การได้รับเกียรติยกย่องด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และการได้รับความภาคภูมิใจในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.25 เท่ากัน) ประเด็นที่เกษตรกรมีระดับแรงจูงใจมาก รวม 6 ประเด็น ได้แก่ ทำให้ได้รับผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น ($\overline{X}$ = 4.00) รองลงมามี 4 ประเด็น ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวขายได้ราคาดีกว่าข้าวเปลือก ทำให้เป็นที่ยอมรับของเกษตรกร การเป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของชุมชน และการเป็นแหล่งกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวสู่ชุมชน ($\overline{X}$ = 3.93 เท่ากัน) และการเป็นผู้นำในการทำนา ($\overline{X}$ = 3.60) ประเด็นสุดท้ายที่เกษตรกรมีระดับแรงจูงใจปานกลาง มี 1ประเด็นได้แก่ วิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่ยุ่งยากกว่าการทำนาทั่วไป ($\overline{X}$ = 2.90) โดยภาพรวมเกษตรกรมีแรงจูงใจระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.90)

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร

ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.4 ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร

n=120

ประเด็นความรู้	ตอบถูกต้อง		ลำดับที่
	จำนวน	ร้อยละ	
1. การไถและคราดทำเทือกทันทีโดยไม่ต้องหมักก็สามารถกำจัดข้าวเรื้อได้หมด	108	90.0	17
2. แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวต้องแบ่งเป็นแปลงย่อยๆ เพื่อสะดวกในการตรวจตัดพันธุ์ปน	110	91.7	16
3. เมล็ดพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูกเพื่อเก็บไว้ทำพันธุ์ต้องได้มาตรฐานเมล็ดพันธุ์	120	100.0	1
4. เมล็ดพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูกควรมีความงอกไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์	120	100.0	1
5. อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับนาหว่านน้ำตม คือ 20-25 กิโลกรัมต่อไร่	108	90.0	17
6. เมล็ดพันธุ์ข้าวไม่จำเป็นต้องคลุกสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราเพราะเชื้อราไม่สามารถติดมากับเมล็ดพันธุ์ได้	98	81.7	21
7. การตรวจตัดพันธุ์ปนข้าวในระยะกล้าก็สามารถทำได้	120	100.0	1
8. การเจริญเติบโตของข้าวระยะแตกกอไม่สามารถกำจัดพันธุ์ปนได้	120	100.0	1
9. การกำจัดพันธุ์ปนระยะออกดอกคือถอนต้นที่ออกดอกก่อนพุ่งสูงกว่าปกติทิ้ง	120	100.0	1
10. ระยะโน้มรวง ไม่สามารถตรวจตัดพันธุ์ปนได้เพราะสังเกตความแตกต่าง ของลักษณะประจำพันธุ์ไม่ได้	120	100.0	1
11. ระยะสุกแก่ไม่สามารถตรวจตัดพันธุ์ปนได้เพราะลักษณะสีของเมล็ดข้าว เมื่อสุกแก่ไม่แตกต่างกัน	99	82.5	20
12. การระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนการเก็บเกี่ยวประมาณ 10 วัน ช่วยให้ข้าวสุกแก่พร้อมกัน	100	83.4	19
13. เครื่องเกี่ยวนวดก่อนเก็บเกี่ยวข้าวไว้ทำพันธุ์ต้องทำความสะอาดทุกครั้ง	120	100.0	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=120

ประเด็นความรู้	ตอบถูกต้อง		ลำดับที่
	จำนวน	ร้อยละ	
14. ข้าวบริเวณขอบแปลงนาที่ติดกับแปลงข้าวพันธุ์อื่นก็ใช้ทำเมล็ดพันธุ์ได้	120	100.0	1
15. เมล็ดพันธุ์ข้าวสามารถตากบนพื้นดินได้โดยไม่ต้องรองด้วยมุ้งไนล่อนหรือผ้าพลาสติก	102	85.0	18
16. การตากเมล็ดพันธุ์ข้าวควรเกลี่ยข้าวให้หนาประมาณ 5 เซนติเมตร	120	100.0	1
17. การตากข้าวจะต้องมีการเกลี่ยพลิกกลับเมล็ดข้าวที่ตากวันละ 3-4 ครั้ง	120	100.0	1
18. เมล็ดพันธุ์ข้าวควรตากลดความชื้นให้เหลือประมาณ 12 – 13 เปอร์เซ็นต์	120	100.0	1
19. เมล็ดพันธุ์ข้าวจะต้องทำความสะอาดคัดแยกสิ่งเจือปนก่อนบรรจุกระสอบ	120	100.0	1
20. กระสอบที่บรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวสามารถวางบนพื้นได้โดยไม่ต้องรองด้วยไม้	120	100.0	1
21. กระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์ควรติดป้ายแสดงรายละเอียดให้ชัดเจน	120	100.0	1
22. เมล็ดพันธุ์ควรเก็บรักษาในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก	120	100.0	1

จากตารางที่ 4.4 การมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวรวม 22 ประเด็นของเกษตรกรสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.0 มีความรู้ถูกต้อง เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว รวม 15 ประเด็น ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูกเพื่อเก็บไว้ทำพันธุ์ต้องได้มาตรฐานเมล็ดพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูกควรมีความงอกไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ การตรวจตัดพันธุ์ปนข้าวในระยะกล้าก็สามารถทำได้ การเจริญเติบโตของข้าวระยะแตกกอไม่สามารถกำจัดพันธุ์ปนได้ การกำจัดพันธุ์ปนระยะออกดอกคือถอนต้นที่ออกดอกก่อนพุ่งสูงกว่าปกติทิ้ง ระยะโน้มรวงไม่สามารถตรวจตัดพันธุ์ปนได้เพราะสังเกตความแตกต่างของลักษณะประจำพันธุ์ไม่ได้ เครื่องเกี่ยวนวดก่อนเก็บเกี่ยวข้าวไว้ทำพันธุ์ต้องทำความสะอาดทุกครั้ง ข้าวบริเวณขอบแปลงนาที่ติดกับแปลงข้าวพันธุ์อื่นก็ใช้ทำเมล็ดพันธุ์ได้ การตากเมล็ดพันธุ์ข้าวควรเกลี่ยข้าวให้หนาประมาณ 5 เซนติเมตร การตากข้าวจะต้องมีการเกลี่ยพลิกกลับเมล็ดข้าวที่ตากวันละ 3-4 ครั้ง เมล็ดพันธุ์ข้าวควรตากลดความชื้นให้เหลือประมาณ 12 – 13 เปอร์เซ็นต์ เมล็ดพันธุ์ข้าวจะต้องทำความสะอาดคัดแยกสิ่งเจือปนก่อนบรรจุกระสอบ กระสอบที่บรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวสามารถวางบนพื้นได้โดยไม่ต้องรอง

ด้วยไม้ กระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์ควรติดป้ายแสดงรายละเอียดให้ชัดเจน และเมล็ดพันธุ์ควรเก็บรักษาในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก

เกษตรกรส่วนที่เหลือ คือ ร้อยละ 91.7 มีความรู้ถูกต้องในประเด็นแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวต้องแบ่งเป็นแปลงย่อย ๆ เพื่อสะดวกในการตรวจตัดพันธุ์ปน รองลงมา ร้อยละ 90.0 มีความรู้ถูกต้องในประเด็นการไถและคราดทำเทือกทันทีโดยไม่ต้องหมักก็สามารถกำจัดข้าวเรื้อได้หมด และอัตราเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมกับนาหว่านน้ำตม คือ 20-25 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 85.0 มีความรู้ถูกต้องในประเด็นเมล็ดพันธุ์ข้าวสามารถตากบนพื้นดินได้โดยไม่ต้องรองด้วยมุ้งไนล่อนหรือผ้าพลาสติก ร้อยละ 83.4 มีความรู้ถูกต้องในประเด็นการระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนการเก็บเกี่ยวประมาณ 10 วัน ช่วยให้ข้าวสุกแก่พร้อมกัน ร้อยละ 82.5 มีความรู้ถูกต้องในประเด็นระยะสุกแก่ไม่สามารถตรวจตัดพันธุ์ปนได้เพราะลักษณะสีของเมล็ดข้าว เมื่อสุกแก่ไม่แตกต่างกัน และมีเพียงร้อยละ 81.7 มีความรู้ถูกต้องในประเด็นเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่จำเป็นต้องคลุกสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราเพราะเชื้อราไม่สามารถติดมากับเมล็ดพันธุ์ได้

ตอนที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร 5 ด้าน ได้แก่

1. การเตรียมดิน ประกอบด้วย 8 ประเด็น
2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ ประกอบด้วย 9 ประเด็น
3. การตรวจตัดพันธุ์ปน ประกอบด้วย 5 ประเด็น
4. การเก็บเกี่ยวข้าว ประกอบด้วย 6 ประเด็น
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ประกอบด้วย 16 ประเด็น

ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.5 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแต่ละด้านในเชิงความคิดเห็น สำหรับการยอมรับเทคโนโลยีนำไปปฏิบัติแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.5 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร ในเชิงความคิดเห็น

n=120

เทคโนโลยี	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น					$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1. การเตรียมดิน						**4.21 (0.370)**	**มากที่สุด**
1.1 การไถดะหลังเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อไถกลบตอซังและกำจัดวัชพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
1.2 การไขน้ำเข้าแปลงนาหลังจากไถดะตากดินแล้ว	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	4.00 (0.000)	มาก
1.3 การปล่อยน้ำไว้ในนาพอชุ่มทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน เพื่อให้ข้าวเรื้อและวัชพืชงอก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
1.4 การไถแปรเพื่อกำจัดข้าวเรื้อ และกำจัดวัชพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
1.5 การทำเทือกหลังจากไถแปรหมักทิ้งไว้แล้วประมาณ 15-30 วัน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
1.6 การทำร่องระบายน้ำเพื่อระบายน้ำในนา	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
1.7 การแบ่งพื้นที่แปลงนาออกเป็นแปลงย่อย	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
1.8 การทำแปลงย่อยให้มีขนาดกว้าง ประมาณ 5 เมตร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์						**4.03 (0.485)**	มาก
2.1 การทดสอบความงอกของเมล็ดข้าวก่อนนำไปเพาะปลูกโดยการสุ่มเมล็ดพันธุ์จำนวน100 เมล็ดมาเพาะและนับจำนวนเมล็ด ที่งอกเกินร้อยละ 80	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=120

เทคโนโลยี	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น						
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)	$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
2.2 การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยการสีฝัด	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
2.3 การคัดแยกเมล็ดที่เป็นโรคออกโดยคัดเมล็ดที่มีสีดำออก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	4.30 (0.463)	มากที่สุด
2.4 การคัดแยกเมล็ดที่มีสีผิดปกติออก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
2.5 การใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวนาหว่านน้ำตมประมาณ 20-25 กิโลกรัมต่อไร่	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (70.0)	0 (0.0)	36 (30.0)	3.60 (0.921)	มาก
2.6 การคัดเมล็ดที่ลีบ เมล็ดที่ไม่สมบูรณ์ออก โดยใช้น้ำเกลือแกงขนาดความเข็มข้นที่ 5%	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
2.7 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา ผสมน้ำแช่เมล็ดพันธุ์ข้าว	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
2.8 การนำเมล็ดพันธุ์ไปแช่น้ำทิ้งไว้ประมาณ 12 ชั่วโมง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
2.9 การห่อหุ้มเมล็ดพันธุ์(ที่แช่น้ำแล้ว12 ชั่วโมง) ด้วยกระสอบป่านประมาณ 24-36 ชั่วโมง	0 (0.0)	0 (0.0)	101 (84.2)	1 (0.8)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=120

เทคโนโลยี	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น					$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
3. การตรวจตัดพันธุ์ปน						**3.98 (0.434)**	**มาก**
3.1 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 1 ระยะกล้า คือ1-20วันหลังจากหว่าน โดยตรวจดูสีของโคนต้นกล้าถ้าสีผิดปกติจากต้นกล้าส่วนใหญ่หรือต้นที่เป็นโรคให้ถอนทิ้ง	0 (0.0)	0 (0.0)	101 (84.2)	1 (85.0)	18 (15.0)	3.31 (0.725)	ปานกลาง
3.2 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 2 ระยะแตกกอคือ 30-40 วันหลังจากหว่าน โดยสังเกตลักษณะการแตกกอ การชูใบขนาดของใบและ ความสูง หากพบต้นที่สูงผิดปกติให้ถอนทิ้งทันที	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
3.3 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 3 ระยะข้าวออกดอกคือ 75-80 วันหลังจากหว่าน โดย ตรวจดูความสูงของต้นข้าวในระยะออกดอก ความสม่ำเสมอของการออกดอก สีของดอก และขนาดของเกสรตัวผู้มีความยาวหรือสั้นแตกต่างจากส่วนใหญ่ถ้าพบให้ตัดทิ้ง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
3.4 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 4 ระยะข้าวโน้มรวงคือ 90-100 วันหลังจากหว่านโดยตรวจดูต้นข้าวที่มีการโน้มรวงไม่สม่ำเสมอ รวงและใบธงผิดปกติ ถ้าพบให้ตัดทิ้ง	0 (0,0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=120

เทคโนโลยี	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น					$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
3.5 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 5 ระยะข้าวสุกแก่ คือ 3-5 วันก่อน เก็บเกี่ยว โดยตรวจดูความสุกแก่ของรวงข้าว ถ้ามีการสุกแก่ช้ากว่าส่วนใหญ่ให้ตัดทิ้ง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
4. การเก็บเกี่ยว						**4.15 (0.362)**	**มาก**
4.1 การเก็บเกี่ยวข้าวระยะสุกแก่จัดหลังระยะพลับพลึง คือ 30 วันหลังข้าวออกดอก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
4.2 การทำความสะอาดเครื่องเกี่ยวนวดข้าว ก่อนใช้เก็บเกี่ยวข้าว	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
4.3 การทำความสะอาดกระสอบก่อนบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
4.4 การเก็บเกี่ยวข้าวด้วยเครื่องเกี่ยวนวดที่ความเร็วไม่สูงเกินไป	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
4.5 การเก็บเกี่ยวข้าวบริเวณห่างจากขอบแปลงที่ติดกับข้าวพันธุ์อื่น อย่างน้อย 3 เมตร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
4.6 การคัดแยกข้าวบริเวณขอบแปลงนา ไม่นำไปทำเมล็ดพันธุ์	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=120

เทคโนโลยี	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น					$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว						**4.15 (0.312)**	**มากที่สุด**
5.1 การลดความชื้นเมล็ดพันธุ์ข้าวให้เหลือ ประมาณ 12-13 เปอร์เซ็นต์	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.2 การตากเมล็ดพันธุ์ข้าวบนมุ้งตาข่ายไนล่อน หรือ ผ้าพลาสติก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.3 การเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากให้สม่ำเสมอ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.4 การเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากให้หนา ประมาณ 5 เซนติเมตร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.5 การพลิกเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวขณะตากข้าววันละประมาณ 3-4 ครั้ง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.6 การกองรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวในช่วงตอนกลางคืน	0 (0.0)	0 (0.0)	101 (84.2)	1 (0.8)	18 (15.0)	3.31 (0.724)	ปานกลาง
5.7 การใช้วัสดุคลุมกองเมล็ดพันธุ์ข้าวในตอนกลางคืนเพื่อป้องกันน้ำค้างและฝน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.8 การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยใช้ เครื่องสีฝัด ก่อนบรรจุกระสอบ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.9 การทำความสะอาดกระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยการเป่ากระสอบหรือเก็บสิ่งติดค้างในกระสอบออก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=120

เทคโนโลยี	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น						
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)	$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
5.10การติดป้ายที่กระสอบเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยมีชื่อเจ้าของแปลง วันเดือนปีที่เก็บเกี่ยว พันธุ์ที่ปลูก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.11การแยกเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวใหม่กับเมล็ดพันธุ์ข้าวเก่าไม่ปนกัน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	5.00 (0.000)	มากที่สุด
5.12การวางกระสอบเมล็ดพันธุ์บนพื้นที่รองด้วยไม้	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	5.00 (0.000)	มากที่สุด
5.13การใช้ไม้รองกระสอบเมล็ดพันธุ์ สูงจากพื้นอย่างน้อย 15 เซนติเมตร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	5.00 (0.000)	มากที่สุด
5.14การเก็บกระสอบเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ในยุ้งฉางที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.15การสุ่มตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยตักเมล็ดพันธุ์ข้าวทุกกระสอบแล้วนำมา รวมกันเพื่อทดสอบความงอก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
5.16การทดสอบความงอกโดยการนำเมล็ดพันธุ์ที่สุ่มมาโรยในตะกร้าจำนวน 100 เมล็ด ทำ5ซ้ำ จำนวน 500เมล็ดโดยใช้กระดาษรองแล้วฉีดน้ำให้ชุ่ม แล้วรอนับจำนวนเมล็ดที่งอก	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (85.0)	18 (15.0)	4.15 (0.362)	มาก
รวมเฉลี่ย						**4.23 (0.132)**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.23) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นหลัก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ผลเป็นดังนี้

1. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.25) โดยมีการยอมรับระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 5.00 เท่ากัน) ในประเด็นย่อย 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การแยกเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวใหม่กับเมล็ดพันธุ์ข้าวเก่าไม่ปนกัน (2) การวางกระสอบเมล็ดพันธุ์บนพื้นที่รองด้วยไม้ และ (3) การใช้ไม้รองกระสอบเมล็ดพันธุ์ สูงจากพื้นอย่างน้อย 15 เซนติเมตร รองลงมา มีการยอมรับระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15 เท่ากัน) ในประเด็นย่อย 12 ประเด็น ได้แก่ (1) การลดความชื้นเมล็ดพันธุ์ข้าวให้เหลือประมาณร้อยละ 12-13 (2) การตากเมล็ดพันธุ์ข้าวบนมุ้งตาข่ายไนล่อนหรือผ้าพลาสติก (3) การเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากให้สม่ำเสมอ (4) การเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากให้หนาประมาณ 5 เซนติเมตร (5) การพลิกเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวขณะตากข้าววันละประมาณ 3-4 ครั้ง (6) การใช้วัสดุคลุมกองเมล็ดพันธุ์ข้าวในตอนกลางคืนเพื่อป้องกันน้ำค้างและฝน (7) การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยใช้ เครื่องสีฝัด ก่อนบรรจุกระสอบ (8) การทำความสะอาดกระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยการเป่ากระสอบหรือเก็บสิ่งติดค้างในกระสอบออก (9) การติดป้ายที่กระสอบเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยมีชื่อเจ้าของแปลง วันเดือนปีที่เก็บเกี่ยว พันธุ์ที่ปลูก (10) การเก็บกระสอบเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ในยุ้งฉางที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก (11) การสุ่มตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยตักเมล็ดพันธุ์ข้าวทุกกระสอบแล้วนำมารวมกันเพื่อทดสอบความงอก และ (12) การทดสอบความงอกโดยการนำเมล็ดพันธุ์ที่สุ่มมาโรยในตะกร้าจำนวน 100 เมล็ด ทำ 5 ซ้ำ จำนวน 500 เมล็ด โดยใช้กระดาษรองแล้วฉีดน้ำให้ชุ่ม แล้วรอนับจำนวนเมล็ดที่งอก และประเด็นย่อยที่มีการยอมรับ ระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.31) คือ การกองรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวในช่วงตอนกบางคืน

2. การเตรียมดิน เกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.21) โดยมีการยอมรับระดับมากที่สุด เช่นกัน ($\overline{X}$ = 4.30 เท่ากัน) ในประเด็นย่อย 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การไถดะหลังเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อไถกลบตอซังและกำจัดวัชพืช (2) การปล่อยน้ำไว้ในนาพอชุ่มทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน เพื่อให้ข้าวเรื้อและวัชพืชงอก (3) การทำร่องระบายน้ำเพื่อระบายน้ำในนา และ (4) การแบ่งพื้นที่แปลงนาออกเป็นแปลงย่อย รองลงมา เกษตรกรมีการยอมรับระดับมากในประเด็นย่อย 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การไถแปรเพื่อกำจัดข้าวเรื้อและกำจัดวัชพืช (2) การทำเทือกหลังจากไถแปรหมักทิ้งไว้แล้วประมาณ 15-30 วัน (3) การทำแปลงย่อยให้มีขนาดกว้างประมาณ 5 เมตร และ (4) การไขน้ำเข้าแปลงนาหลังจากไถดะตากดินแล้ว ($\overline{X}$ = 4.15 4.15 4.15 และ 4.00 ตามลำดับ)

3. การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) โดยมีระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15 เท่ากัน) ในประเด็นย่อย 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การเก็บเกี่ยวข้าวระยะสุกแก่จัดหลังระยะพลับพลึง คือ 30วันหลังข้าวออกดอก (2) การทำความสะอาดเครื่องเกี่ยวนวดข้าวก่อนใช้เก็บเกี่ยวข้าว (3) การทำความสะอาดกระสอบก่อนบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว (4) การเก็บเกี่ยวข้าวด้วยเครื่องเกี่ยวนวดที่ความเร็วไม่สูงเกินไป (5) การเก็บเกี่ยวข้าวบริเวณห่างจากขอบแปลงที่ติดกับข้าวพันธุ์อื่นอย่างน้อย 3 เมตร และ (6) การคัดแยกข้าวบริเวณขอบแปลงนา ไม่นำไปทำเมล็ดพันธุ์

4. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03) โดยมีการยอมรับระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.30 เท่ากัน) ในประเด็นย่อย 2 ประเด็น ได้แก่ การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยการสีฝัด และการคัดแยกเมล็ดที่เป็นโรคออกโดยคัดเมล็ดที่มีสีดำออก รองลงมาเกษตรกรมีการยอมรับระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15 เท่ากัน) 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ (1) การทดสอบความงอกของเมล็ดข้าวก่อนนำไปเพาะปลูกโดยการสุ่มเมล็ดพันธุ์ จำนวน100 เมล็ด มาเพาะและนับจำนวนเมล็ดที่งอกเกินร้อยละ 80 (2) การคัดแยกเมล็ดที่มีสีผิดปกติออก (3) การคัดเมล็ดที่ลีบ เมล็ดที่ไม่สมบูรณ์ออก โดยใช้น้ำเกลือแกงขนาดความเข้มข้นที่ร้อยละ 5 (4) การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราผสมน้ำแช่เมล็ดพันธุ์ข้าว (5) การนำเมล็ดพันธุ์ไปแช่น้ำทิ้งไว้ ประมาณ 12 ชั่วโมง และ (6) การห่อหุ้มเมล็ดพันธุ์ (ที่แช่น้ำแล้ว12ชั่วโมง) ด้วยกระสอบป่านประมาณ 24-36 ชั่วโมง และประเด็นย่อยที่มีการยอมรับระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.60) คือการใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวนาหว่านน้ำตมประมาณ 20-25 กิโลกรัมต่อไร่

5. การตรวจตัดพันธุ์ปน เกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98) โดยมีการยอมรับระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15 เท่ากัน)ใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 2 ระยะแตกกอคือ 30-40 วัน หลังจากหว่าน โดยสังเกตลักษณะการแตกกอ การชูใบ ขนาดของใบ และ ความสูง หากพบต้นที่สูงผิดปกติให้ถอนทิ้งทันที (2) การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 3 ระยะข้าวออกดอกคือ 75-80 วัน หลังจากหว่าน โดยตรวจดูความสูงของต้นข้าวในระยะออกดอก ความสม่ำเสมอของการออกดอก สีของดอก และขนาดของเกสรตัวผู้มีความยาวหรือสั้นแตกต่างจากส่วนใหญ่ ถ้าพบให้ตัดทิ้ง (3) การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 4 ระยะข้าวโน้มรวงคือ 90-100 วัน หลังจากหว่าน โดยตรวจดูต้นข้าวที่มีการโน้มรวงไม่สม่ำเสมอ รวงและใบธงผิดปกติ ถ้าพบให้ตัดทิ้ง และ (4) การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 5 ระยะข้าวสุกแก่ คือ 3-5 วัน ก่อนเก็บเกี่ยว โดยตรวจดูความสุกแก่ของรวงข้าว ถ้ามีการสุกแก่ช้ากว่าส่วนใหญ่ให้ตัดทิ้ง ส่วนเกษตรกรที่มีการยอมรับระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.31) ในประเด็นย่อยการตรวจตัดพันธุ์ปนได้แก่ การตรวจตัดพันธุ์ปนครั้งที่ 1 ระยะกล้า คือ 1-20 วันหลังจากหว่าน โดยตรวจดูสีของโคนต้นกล้า ถ้าสีผิดปกติจากต้นกล้าส่วนใหญ่หรือต้นที่เป็นโรคให้ถอนทิ้ง

ตารางที่ 4.6 การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร ในการนำไปปฏิบัติ

n=120

เทคโนโลยี	จำนวนเกษตรกรที่ยอมรับไปปฏิบัติ		ลำดับที่
	จำนวน	ร้อยละ	
1. การเตรียมดิน			
1.1 การไถดะหลังเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อไถกลบตอซังและกำจัดวัชพืช	116	96.7	1
1.2 การไขน้ำเข้าแปลงนาหลังจากไถดะตากดินแล้ว	94	78.3	4
1.3 การปล่อยน้ำไว้ในนาพอชุ่มทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน เพื่อให้ข้าวเรื้อและวัชพืชงอก	43	35.8	7
1.4 การไถแปรเพื่อกำจัดข้าวเรื้อและกำจัดวัชพืช	116	96.7	1
1.5 การทำเทือกหลังจากไถแปรหมักทิ้งไว้แล้วประมาณ 15-30 วัน	62	51.7	5
1.6 การทำร่องระบายน้ำเพื่อระบายน้ำในนา	103	85.8	3
1.7 การแบ่งพื้นที่แปลงนาออกเป็นแปลงย่อย	50	41.7	6
1.8 การทำแปลงย่อยให้มีขนาดกว้างประมาณ 5 เมตร	36	30.0	8
2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์			
2.1 การทดสอบความงอกของเมล็ดข้าว ก่อนนำไปเพาะปลูกโดยการสุ่มเมล็ดพันธุ์ จำนวน 100 เมล็ด มาเพาะและนับจำนวนเมล็ดที่งอกเกินร้อยละ 80	100	83.3	6
2.2 การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยการสีฝัด	111	92.5	2
2.3 การคัดแยกเมล็ดที่เป็นโรคออกโดยคัดเมล็ดที่มีสีดำออก	64	53.3	8
2.4 การคัดแยกเมล็ดที่มีสีผิดปกติออก	56	46.7	9
2.5 การใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวนาหว่านน้ำตมประมาณ 20-25 กิโลกรัมต่อไร่	117	97.5	1
2.6 การคัดเมล็ดที่ลีบ เมล็ดที่ไม่สมบูรณ์ออก โดยใช้น้ำเกลือแกงขนาดความเข็มข้นที่ 5%	109	90.8	3
2.7 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา ผสมน้ำแช่เมล็ดพันธุ์ข้าว	77	64.2	7
2.8 การนำเมล็ดพันธุ์ไปแช่น้ำทิ้งไว้ประมาณ 12 ชั่วโมง	108	90.0	4
2.9 การห่อหุ้มเมล็ดพันธุ์ (ที่แช่น้ำแล้ว12 ชั่วโมง) ด้วยกระสอบป่านประมาณ 24-36 ชั่วโมง	108	90.0	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=120

เทคโนโลยี	จำนวนเกษตรกรที่ยอมรับไปปฏิบัติ		ลำดับที่
	จำนวน	ร้อยละ	
3. การตรวจตัดพันธุ์ปน			
3.1 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 1 ระยะกล้า คือ1-20 วันหลังจากหว่าน โดยตรวจดูสีของโคนต้นกล้า ถ้าสีผิดปกติจากต้นกล้าส่วนใหญ่ หรือต้นที่เป็นโรคให้ถอนทิ้ง	72	60.0	2
3.2 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 2 ระยะแตกกอคือ 30-40 วัน หลังจากหว่าน โดยสังเกตลักษณะการแตกกอ การชูใบ ขนาดของใบ และความสูง หากพบต้นที่สูงผิดปกติให้ถอนทิ้งทันที	55	45.8	4
3.3 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 3 ระยะข้าวออกดอกคือ 75-80 วัน หลังจากหว่าน โดยตรวจดูความสูงของต้นข้าวในระยะออกดอก ความสม่ำเสมอของการออกดอก สีของดอก และขนาดของเกสรตัวผู้มีความยาวหรือสั้นแตกต่างจากส่วนใหญ่ ถ้าพบให้ตัดทิ้ง	93	77.5	1
3.4 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 4 ระยะข้าวโน้มรวงคือ 90-100 วัน หลังจากหว่านโดยตรวจดูต้นข้าวที่มีการโน้มรวงไม่สม่ำเสมอ รวงและใบธงผิดปกติ ถ้าพบให้ตัดทิ้ง	41	34.2	5
3.5 การตรวจตัดพันธุ์ปน ครั้งที่ 5 ระยะข้าวสุกแก่คือ 3-5 วัน ก่อนเก็บเกี่ยว โดยตรวจดูความสุกแก่ของรวงข้าว ถ้ามีการสุกแก่ช้ากว่าส่วนใหญ่ให้ตัดทิ้ง	68	56.7	3
4. การเก็บเกี่ยว			
4.1 การเก็บเกี่ยวข้าวระยะสุกแก่จัดหลังระยะพลับพลึง คือ 30วันหลังข้าวออกดอก	72	60.0	6
4.2 การทำความสะอาดเครื่องเกี่ยวนวดข้าวก่อนใช้เก็บเกี่ยวข้าว	108	90.0	5
4.3 การทำความสะอาดกระสอบก่อนบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว	118	98.3	1
4.4 การเก็บเกี่ยวข้าวด้วยเครื่องเกี่ยวนวดที่ความเร็วไม่สูงเกินไป	111	92.5	4
4.5 การเก็บเกี่ยวข้าวบริเวณห่างจากขอบแปลงที่ติดกับข้าวพันธุ์อื่นอย่างน้อย 3 เมตร	113	94.2	2
4.6 การคัดแยกข้าวบริเวณขอบแปลงนา ไม่นำไปทำเมล็ดพันธุ์	112	93.3	3

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=120

เทคโนโลยี	จำนวนเกษตรกรที่ยอมรับไปปฏิบัติ		ลำดับที่
	จำนวน	ร้อยละ	
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว			
5.1 การลดความชื้นเมล็ดพันธุ์ข้าวให้เหลือ ประมาณ 12-13 เปอร์เซ็นต์	113	94.2	6
5.2 การตากเมล็ดพันธุ์ข้าวบนมุ้งตาข่าย ไนล่อน หรือ ผ้าพลาสติก	84	70.0	14
5.3 การเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากให้สม่ำเสมอ	119	99.2	1
5.4 การเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากให้หนา ประมาณ 5 เซนติเมตร	101	84.2	9
5.5 การพลิกเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวขณะตากข้าว วันละประมาณ 3-4 ครั้ง	117	97.5	2
5.6 การกองรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวในช่วงตอน กลางคืน	113	94.2	6
5.7 การใช้วัสดุคลุมกองเมล็ดพันธุ์ข้าวในตอนกลางคืนเพื่อป้องกันน้ำค้างและฝน	98	81.7	11
5.8 การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยใช้ เครื่องสีฝัด ก่อนบรรจุกระสอบ	72	60.0	16
5.9 การทำความสะอาดกระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยการเป่ากระสอบหรือเก็บสิ่งติดค้างในกระสอบออก	115	95.8	5
5.10 การติดป้ายที่กระสอบเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยมีชื่อเจ้าของแปลง วันเดือนปีที่เก็บเกี่ยวพันธุ์ที่ปลูก	117	97.5	2
5.11 การแยกเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวใหม่กับเมล็ดพันธุ์ข้าวเก่าไม่ปนกัน	90	75.0	12
5.12 การวางกระสอบเมล็ดพันธุ์บนพื้น ที่รองด้วยไม้	117	97.5	2
5.13 การใช้ไม้รองกระสอบเมล็ดพันธุ์สูงจากพื้นอย่างน้อย 15 เซนติเมตร	79	65.8	15
5.14 การเก็บกระสอบเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ในยุ้งฉางที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก	102	85.0	8
5.15 การสุ่มตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยตักเมล็ดพันธุ์ข้าวทุกกระสอบแล้วนำมารวมกันเพื่อทดสอบความงอก	90	75.0	12
5.16 การทดสอบความงอกโดยการนำเมล็ดพันธุ์ที่สุ่มมาโรยในตะกร้า จำนวน 100 เมล็ด โดยใช้กระดาษรอง แล้วฉีดน้ำให้ชุ่ม แล้วรอนับจำนวนเมล็ดที่งอก จำนวน 500 เมล็ด	100	83.3	10

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไปปฏิบัติ แยกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ การเตรียมดิน การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การตรวจตัดพันธุ์ปน การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเตรียมดิน พบว่า เทคโนโลยีที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.7) ยอมรับไปปฏิบัติ 2 ประเด็น ได้แก่ การไถดะหลังเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อไถกลบตอซังและวัชพืช รวมทั้งการไถแปรเพื่อกำจัดต้นอ่อนข้าวเรื้อและวัชพืช ส่วนเทคโนโลยีที่มีเกษตรกรน้อยกว่าร้อยละ 50.0 ยอมรับไปปฏิบัติ รวม 3 ประเด็น ได้แก่ แปลงย่อยมีขนาดกว้างประมาณ 5 เมตร การปล่อยน้ำไว้ในนาพอชุ่มทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน เพื่อให้ข้าวเรื้อและวัชพืชงอก และการแบ่งพื้นที่แปลงนาออกเป็นแปลงย่อย (ร้อยละ 30.0 35.8 และ 41.7 ตามลำดับ)

2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ พบว่า เทคโนโลยีที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.5) ยอมรับไปปฏิบัติคือ การใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับนาหว่านน้ำตมประมาณ 20 – 25 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา (ร้อยละ 92.5) ยอมรับเทคโนโลยีการทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยการสีฝัด ส่วนเทคโนโลยีที่เกษตรกรเพียงร้อยละ 46.7 ยอมรับ คือการคัดแยกเมล็ดที่มีสีผิดปกติออก

3. การตรวจตัดพันธุ์ปน พบว่า เทคโนโลยีที่เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.5) ยอมรับไปปฏิบัติ คือการตรวจตัดพันธุ์ปนครั้งที่ 3 ระยะข้าวออกดอก รองลงมา (ร้อยละ 60.0) ยอมรับการตรวจตัดพันธุ์ปนครั้งที่ 1 ระยะกล้า ส่วนเทคโนโลยีที่เกษตรกรน้อยกว่า (ร้อยละ 50.0) ยอมรับ คือการตรวจตัดพันธุ์ปนครั้งที่ 4 ระยะข้าวโน้มรวง (ร้อยละ 34.2) และการตรวจตัดพันธุ์ปนครั้งที่ 2 ระยะแตกกอ (ร้อยละ 45.8)

4. การเก็บเกี่ยว พบว่า เทคโนโลยีที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.3) ยอมรับไปปฏิบัติ คือการทำความสะอาดกระสอบก่อนบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว รองลงมา (ร้อยละ 94.2) ยอมรับการเก็บเกี่ยวข้าวบริเวณห่างจากขอบแปลงที่ติดกับข้าวพันธุ์อื่นๆ อย่างน้อย 3 เมตร ส่วนเทคโนโลยีที่เกษตรกร (ร้อยละ 60.0) ยอมรับคือประเด็นการเก็บเกี่ยวข้าวระยะสุกแก่จัด หลังระยะพลับพลึง คือ 30 วัน หลังข้าวออกดอก

5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเทคโนโลยีที่เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.2) ยอมรับไปปฏิบัติคือ การเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากให้สม่ำเสมอ รองลงมา (ร้อยละ 97.5) ยอมรับไปปฏิบัติรวม 3 ประเด็น ได้แก่ การพลิกเกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวขณะตากข้าว วันละประมาณ 3-4 ครั้ง การติดป้ายที่กระสอบเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยมีชื่อเจ้าของแปลง วัน เดือน ปี ที่เก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ และการวางกระสอบเมล็ดพันธุ์บนพื้นที่รองด้วยไม้ ส่วนเทคโนโลยีที่เกษตรกร ร้อยละ 60.0 ยอมรับไปปฏิบัติน้อยที่สุด คือการทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยใช้ เครื่องสีฝัด ก่อนบรรจุกระสอบ

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ เพื่อหาความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เพื่อพยากรณ์ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใดกับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระที่คัดเลือกมาทั้งหมด 12 ตัวแปร คือปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำนา ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม ขนาดพื้นที่ทำนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว รายได้จากการทำนา รายจ่ายจากการทำนา ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ และแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

ตัวแปรตาม คือ การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในเชิงความคิดเห็น เป็นคะแนนการยอมรับที่ได้มาจากค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ใน 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ การยอมรับเทคโนโลยีในประเด็นการเตรียมดิน ประเด็นการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ประเด็นการตรวจตัดพันธุ์ปน ประเด็นการเก็บเกี่ยว และประเด็นการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ
X_1 = อายุ
X_2 = ประสบการณ์ในการทำนา
X_3 = ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
X_4 = จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม
X_5 = ขนาดพื้นที่ทำนา
X_6 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
X_7 = จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน
X_8 = รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา
X_9 = รายได้จากการทำนา
X_{10} = รายจ่ายจากการทำนา
X_{11} = ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ
X_{12} = แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

ตัวแปรตาม Y_1 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในภาพรวม

Y_2 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการเตรียมดิน

Y_3 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์

Y_4 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการตรวจตัดพันธุ์ปน

Y_5 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการเก็บเกี่ยว

Y_6 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

4.1 สัญลักษณ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาวิจัย

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

n=120

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ตัวแปรอิสระ		
X_1 = อายุ	49.97	4.931
X_2 = ประสบการณ์ในการทำนา	29.88	7.884
X_3 = ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	4.50	2.823
X_4 = จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม	25.50	12.944
X_5 = ขนาดพื้นที่ทำนา	46.00	26.502
X_6 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	2.71	0.872
X_7 = จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน	2.30	0.565
X_8 = รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา	26,800	21,927
X_9 = รายได้จากการทำนา	90,000	77,001
X_{10} = รายจ่ายจากการทำนา	70,000	42,000
X_{11} = ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่างๆ	3.99	0.433
X_{12} = แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	3.90	0.480
ตัวแปรตาม		
Y_1 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในภาพรวม	4.23	0.132
Y_2 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการเตรียมดิน	4.21	0.370
Y_3 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์	4.03	0.485
Y_4 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการตรวจตัดพันธุ์ปน	3.98	0.434
Y_5 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการเก็บเกี่ยว	4.15	0.362
Y_6 = การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	4.25	0.312

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในภาพรวม (Y_1)

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นในภาพรวม (Y_1)

n=120

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	1.152	3.873	.000
อายุ (X_1)	1.827E-03	.073	.942
ประสบการณ์ในการทำนา (X_2)	-2.32E-02	-.422	.674
ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (X_3)	7.087E-02	.869	.387
จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (X_4)	-6.58E-02	-.737	.463
ขนาดพื้นที่ทำนา (X_5)	1.135E-03	.047	.963
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_6)	3.754E-02	1.252	.213
จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน (X_7)	-4.22E-02	-.616	.539
รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา (X_8)	.249	1.38	.169
รายได้จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_9)	1.501E-02	.511	.610
รายจ่ายจากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_{10})	-.218	-1.601	.112
ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ (X_{11})	.589	3.243	.002**
แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (X_{12})	.148	.835	.406
R^2 = .604 SEE = .2342 F = 13.574 Sig. of F = .000			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ระดับนัยสำคัญยิ่ง 0.01

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในภาพรวม ปรากฏว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 60.4 (R^2 = 0.604) ในค่าตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร มี 1 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีผลในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในภาพรวม ซึ่งหมายถึงตัวแปรมีความเกี่ยวข้องใน

ทิศทางเดียวกัน นั่นคือตัวแปรอิสระของระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ หลายแหล่งมากขึ้น ทำให้ตัวแปรตามของการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในภาพรวมก็มีแนวโน้มมากขึ้นตามไปด้วย

4.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเตรียมดิน (Y_2)

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรเชิงความคิดเห็น ในด้านการเตรียมดิน (Y_2)

n=120

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	.813	5.731	.000
อายุ (X_1)	3.194E-03	.269	.789
ประสบการณ์ในการทำนา (X_2)	-1.91E-02	-.729	.467
ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (X_3)	6.855E-02	1.763	.081
จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (X_4)	-6.26E-02	-1.469	.145
ขนาดพื้นที่ทำนา (X_5)	7.606E-03	.655	.514
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_6)	1.592E-03	1.114	.268
จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน (X_7)	-2.78E-02	-.852	.396
รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา (X_8)	.113	1.31	.191
รายได้จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_9)	3.398E-03	.243	.809
รายจ่ายจากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_{10})	-9.13E-02	-1.405	.163
ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ (X_{11})	.667	7.702	.000**
แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (X_{12})	.175	2.067	.041*
R^2 = .899 SEE = .1117 F = 79.145 Sig. of F = .000			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ระดับนัยสำคัญยิ่ง 0.01

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเตรียมดิน ปรากฏว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 89.9 (R^2 = 0.899) ในค่าตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร มี 2 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่

แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน และระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีผลในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในการเตรียมดิน นั่นคือ ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ และแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการยิ่งมากขึ้น ทำให้การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในการเตรียมดินมีแนวโน้มมากขึ้นตามไปด้วย

4.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ (Y_3)

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพันธุ์ข้าวของเกษตรกรเชิงความคิดเห็น ในด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ (Y_3)

n=120

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	-.135	-.473	.637
อายุ (X_1)	2.947E-03	.123	.902
ประสบการณ์ในการทำนา (X_2)	-2.700E-02	-.511	.610
ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (X_3)	9.011E-02	1.151	.252
จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (X_4)	-8.361E-02	-.975	.332
ขนาดพื้นที่ทำนา (X_5)	6.422E-03	.274	.784
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_6)	3.438E-02	1.193	.235
จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน (X_7)	-4.489E-02	-.682	.497
รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา (X_8)	.234	1.361	.177
รายได้จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_9)	1.195E-02	.424	.673
รายจ่ายจากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_{10})	-.201	-1.536	.127
ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ (X_{11})	.817	4.685	.000**
แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (X_{12})	.211	1.236	.219
R^2 = .764 SEE = .2249 F = 28.801 Sig. of F = .2249			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ระดับนัยสำคัญยิ่ง 0.01

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ปรากฏว่า

ตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ ร้อยละ 76.4 ($R^2 = 0.764$) ในค่าตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร มี 1 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยิ่งที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีผลในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ซึ่งหมายถึงตัวแปรมีความเกี่ยวข้องในทิศทางเดียวกัน นั่นคือตัวแปรอิสระของระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ หลายแหล่งมากขึ้น ทำให้ตัวแปรตามของการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ก็มีแนวโน้มมากขึ้นตามไปด้วย

4.5 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการตรวจตัดพันธุ์ปน (Y_4)

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพันธุ์ข้าวของเกษตรกรเชิงความคิดเห็น ในด้านการตรวจตัดพันธุ์ปน (Y_4)

n=120

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	.875	2.012	.047
อายุ (X_1)	7.803E-04	.021	.983
ประสบการณ์ในการทำนา (X_2)	-2.791E-02	-.347	.729
ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (X_3)	7.993E-02	.670	.504
จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (X_4)	-7.568E-02	-.579	.564
ขนาดพื้นที่ทำนา (X_5)	-2.001E-03	-.056	.955
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_6)	5.532E-02	1.262	.210
จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน (X_7)	-5.554E-02	-.554	.580
รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา (X_8)	.364	1.388	.168
รายได้จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_9)	2.419E-02	.564	.574
รายจ่ายจากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_{10})	-.325	-1.630	.106
ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ (X_{11})	.608	2.290	.024*
แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (X_{12})	.149	.574	.567
$R^2 = .430$ SEE = .3424 F = 6.719 Sig. of F = .000			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ระดับนัยสำคัญยิ่ง 0.01

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการตรวจตัดพันธุ์ปน ปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 43.0 ($R^2 = 0.430$) ในค่าตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร มี 1 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีผลในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการตรวจตัดพันธุ์ปน ซึ่งหมายถึงตัวแปรตามมีความเกี่ยวข้องในทิศทางเดียวกัน นั่นคือตัวแปรอิสระของระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ หลายแหล่งมากขึ้น ทำให้ตัวแปรตามของการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในด้านการตรวจตัดพันธุ์ปนก็มีแนวโน้มมากขึ้นตามไปด้วย

4.6 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเก็บเกี่ยว (Y_5)

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพันธุ์ข้าวของเกษตรกรเชิงความคิดเห็น ในด้านการเก็บเกี่ยว (Y_5)

n=120

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	1.547	4.277	.000
อายุ (X_1)	1.465E-03	.048	.962
ประสบการณ์ในการทำนา (X_2)	-2.474E-02	-.370	.712
ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (X_3)	6.855E-02	.691	.491
จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (X_4)	-6.329E-02	-.583	.561
ขนาดพื้นที่ทำนา (X_5)	-3.477E-03	-.117	.907
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_6)	4.728E-02	1.296	.198
จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน (X_7)	-4.814E-02	-.578	.565
รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา (X_8)	.306	1.404	.163
รายได้จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_9)	2.029E-02	.568	.571
รายจ่ายจากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_{10})	-.272	-1.644	.103
ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ (X_{11})	.510	2.310	.023*
แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (X_{12})	.124	.574	.567
R^2 = .433 SEE = .2848 F = 6.802 Sig. of F = .000			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

* * ระดับนัยสำคัญยิ่ง 0.01

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเก็บเกี่ยว ปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 43.3 (R^2= 0.433) ในค่าตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร มี 1 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีผลในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการเก็บเกี่ยว ซึ่งหมายถึงตัวแปรตามมีความเกี่ยวข้องในทิศทางเดียวกัน นั่นคือตัวแปรอิสระของระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ

หลายแหล่งมากขึ้น ทำให้ตัวแปรตามของการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในด้านการเก็บเกี่ยวก็มีแนวโน้มมากขึ้นตามไปด้วย

4.7 วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Y_6)

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตพันธุ์ข้าวของเกษตรกรเชิงความคิดเห็น ในด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Y_6)

n=120

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	1.985	6.266	.000
อายุ (X_1)	9.763E-04	.037	.971
ประสบการณ์ในการทำนา (X_2)	-2.109E-02	-.360	.719
ประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (X_3)	5.925E-02	.683	.496
จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (X_4)	-5.530E-02	-.581	.562
ขนาดพื้นที่ทำนา (X_5)	-2.364E-03	-.091	.928
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_6)	4.093E-02	1.282	.203
จำนวนแรงงานทำนาในครัวเรือน (X_7)	-4.143E-02	-.568	.571
รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในรอบปีที่ผ่านมา (X_8)	.267	1.398	.165
รายได้จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_9)	1.770E-02	.566	.572
รายจ่ายจากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (X_{10})	-.238	-1.639	.104
ระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ (X_{11})	.445	2.302	.023*
แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (X_{12})	.108	.574	.567
R^2 = .432 SEE = .2493 F = 6.771 Sig. of F = .000			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ระดับนัยสำคัญยิ่ง 0.01

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 43.2 (R^2 = 0.432) ในค่าตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร มี 1 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือระดับการได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีผล

ในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งหมายถึงตัวแปรตามมีความเกี่ยวข้องในทิศทางเดียวกัน นั่นคือตัวแปรอิสระของระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ หลายแหล่งมากขึ้น ทำให้ตัวแปรตามของการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวก็มีแนวโน้มมากขึ้นตามไปด้วย

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร

ตารางที่ 4.14 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร

n = 120

ประเด็น	ระดับความรุนแรงของปัญหา			$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)		
1. การเตรียมดิน				**3.00 (0.000)**	**มาก**
1.1 การไถกลบตอซังทำได้ยาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
1.2 ขาดน้ำในช่วงเตรียมดิน	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
1.3 ขาดเครื่องมือในการเตรียมดิน	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
1.4 ค่าจ้างในการเตรียมดินมีราคาสูง	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
1.5 อื่นๆ ได้แก่ ขาดความชำนาญในการเตรียมดินที่ถูกวิธี	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์				**3.00 (0.000)**	**มาก**
2.1 การคัดแยกเมล็ดพันธุ์มีความยุ่งยาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (0.0)	3.00 (0.000)	มาก
2.2 วิธีการเตรียมมีความยุ่งยาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
2.3 ไม่มีเวลาเตรียมเมล็ดพันธุ์	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 120

ประเด็น	ระดับความรุนแรงของปัญหา			$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)		
2.4 ขั้นตอนการเตรียมยุ่งยาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
2.5 อื่นๆ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ดีมีราคาแพงและหาซื้อได้ยาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
3. การตรวจตัดพันธุ์ปน				**3.00 (0.000)**	**มาก**
3.1 การปฏิบัติต้องมีความชำนาญมาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (0.0)	3.00 (0.000)	มาก
3.2 ต้องใช้แรงงานมาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
3.3 ค่าแรงงานมีราคาสูง	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
3.4 เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญ	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
3.5 อื่นๆ ได้แก่ ขาดแรงงานที่มีความรู้ในการตรวจตัดพันธุ์ปน	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
4. การเก็บเกี่ยว				**2.66 (0.092)**	**มาก**
4.1 การทำความสะอาดทำได้ยาก	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	2.00 (0.000)	ปานกลาง
4.2 การเก็บเกี่ยวไม่ทันเวลา	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.00)	มาก
4.3 รถเกี่ยวข้าวมีน้อยในพื้นที่	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
4.4 มีฝนตกในช่วงเก็บเกี่ยว	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
4.5 อื่นๆ ได้แก่ ค่าเก็บเกี่ยวมีราคาแพง	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	2.30 (0.460)	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n=120

ประเด็น	ระดับความรุนแรงของปัญหา			$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)		
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว				**2.66 (0.000)**	**มาก**
5.1 ขาดลานตาก	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
5.2 ขาดเครื่องสีฝัดทำความสะอาด	0 (0.0)	84 (70.0)	36 (30.0)	2.30 (0.000)	มาก
5.3 มีฝนตกไม่สามารถตากผลผลิตได้	0 (0.0)	120 (100.0)	0 (0.0)	2.00 (0.000)	ปานกลาง
5.4 ขาดยุ้งฉางในการเก็บผลผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
5.5 อื่นๆ ได้แก่ ราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตไม่แตกต่างจากราคาข้าวเปลือกทั่วไป	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (100.0)	3.00 (0.000)	มาก
รวมเฉลี่ย				**2.86 (0.010)**	**มาก**

จากตารางที่ 4.14 ปัญหาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.86) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นของปัญหาทั้งหมดโดยเรียงตามลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยมีดังนี้

1. ปัญหาการเตรียมดิน เกษตรกรมีปัญหาระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.00) ในภาพรวมและประเด็นย่อย รวม 5 ประเด็น ได้แก่ การไถกลบตอซังทำได้ยาก ขาดน้ำในช่วงเตรียมดิน ขาดเครื่องมือในการเตรียมดิน ค่าจ้างในการเตรียมดินมีราคาสูง และขาดความชำนาญในการเตรียมดินที่ถูกวิธี

2. ปัญหาการเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรมีปัญหาระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.00) ในภาพรวมและประเด็นย่อย รวม 5 ประเด็น ได้แก่ การคัดแยกเมล็ดพันธุ์มีความยุ่งยาก วิธีการเตรียมมีความยุ่งยาก ไม่มีเวลาเตรียมเมล็ดพันธุ์ ขั้นตอนการเตรียมยุ่งยาก และ เมล็ดพันธุ์ดีมีราคาแพงและหาซื้อได้ยาก

3. ปัญหาการตรวจตัดพันธุ์ปน เกษตรกรมีปัญหาระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.00) ในภาพรวมและประเด็นย่อย รวม 5 ประเด็น ได้แก่ การปฏิบัติต้องมีความชำนาญมาก ต้องใช้แรงงานมาก

ค่าแรงงานมีราคาสูง เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญ และขาดแรงงานที่มีความรู้ในการตรวจตัดพันธุ์ปน

4. ปัญหาการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีปัญหาระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.66) ในภาพรวม โดยมีประเด็นย่อยที่มีปัญหาระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.00) รวม 3 ประเด็น ได้แก่ การเก็บเกี่ยวไม่ทันเวลา รถเกี่ยวข้าวมีน้อยในพื้นที่ และมีฝนตกในช่วงเก็บเกี่ยว รองลงมาประเด็นปัญหาระดับมากเช่นกัน($\overline{X}$ = 2.30) คือ ค่าเก็บเกี่ยวมีราคาแพง และประเด็นปัญหาระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.00) คือ การทำความสะอาดทำได้ยาก

5. ปัญหาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีปัญหาระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.66) ในภาพรวม โดยมีประเด็นย่อยที่มีปัญหาระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.00) รวม 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดลานตาก ขาดยุ้งฉางในการเก็บผลผลิต และราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตไม่แตกต่างจากราคาข้าวเปลือกทั่วไป รองลงมาประเด็นปัญหาระดับมากเช่นกัน ($\overline{X}$ = 2.30) คือ ขาดเครื่องสีฝัดทำความสะอาด และประเด็นปัญหาระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.00) คือ มีฝนตกไม่สามารถตากผลผลิตได้

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร

เกษตรกรจำนวน 120 ราย ตอบข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

5.2.1 การเตรียมดิน เสนอแนะให้สนับสนุนหรือสร้างแหล่งน้ำในการทำนา

5.2.2 การเตรียมเมล็ดพันธุ์

1) จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวเป็นข้าวสด

2) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว

3) สนับสนุนกระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว

5.2.3 การตรวจตัดพันธุ์ปน

1) ฝึกอบรมความรู้ด้านการตรวจตัดพันธุ์ปน

2) การรวมกลุ่มในการตรวจตัดพันธุ์ปน

5.2.4 การเก็บเกี่ยว

1) สนับสนุนเครื่องเกี่ยวนวดข้าวในกลุ่มหรือหมู่บ้าน

2) สนับสนุนให้ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวข้าว

5.2.5 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

1) สนับสนุนลานตากข้าวในกลุ่มหรือหมู่บ้าน

2) สนับสนุนโรงเก็บหรือฉางข้าว